

СТАНОВИЩЕ

от проф. днк Мария Антонова Шнитер

за дисертационен труд

за придобиване на ОНС „доктор“

в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки. Професионално направление: 3.1. Социология, антропология и науки за културата.

Научна специалност: Етнология

Автор: КРАСИМИР РОМАНОВ АСЕНОВ

Тема: ВЪЗНИКВАНЕ, ПРОСТРАНСТВЕНО И КУЛТУРНО РАЗВИТИЕ НА „АРМАН МАГАЛА“ – гр. ПЛОВДИВ

Научен консултант: проф. дфн Мария Шнитер

Със заповед Р33-5182/31.10. 2017 съм определена за член на научното жури по указаната процедура.

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Познавам Красимир Асенов от 2011 година и по времето преди да бъде зачислен като докторант към катедрата по етнология имах поредица от възможности да работя с него по различни проекти и да оценя качествата и потенциала му на изследовател. Неговата способност да наблюдава и тълкува „фините детайли“, изграждащи мрежите на всекидневния ни социален свят, ме убедиха, че той би могъл – след необходимото обучение в теорията и практиката на етнологията – успешно да се справи с предизвикателството на един дисертационен труд. Представеният днес за защита текст доказва, че не съм се заблудила в тези свои очаквания; дисертацията на Кр. Асенов изпълнява и дори надхвърля законовите изисквания за присъждане на ОНС „доктор“.

2. Актуалност на тематиката

Едва ли би могло да има някакво съмнение, че избраната от докторанта тема е изключително актуална не само като научна проблематика, но и като обществен проблем, който засяга не само българското общество, но и целия съвременен свят. Задълбоченото вглеждане в историята и културата на т. нар. „етнически“ махали, отиването отвъд обичайните научни генерализации не се случва често, но е особено необходимо. Независимо от обширната научна и паранаучна продукция, която е натрупана през последно време в изследваната област, работата на Кр. Асенов намира своята „непозната земя“ – непозната за учените и макрообществото, но до болка позната

на човек, израстнал в махалата – за да я представи и освети и така да допринесе за по-адекватното разбиране на случващото се в света около нас.

3. Познаване на проблема

Разбира се, това представяне би било невъзможно, ако докторантът беше останал само на равнището на собствените си „предпредикатни очевидности“ и не беше съотнесъл наблюденията и изводите си с богатата научна традиция, създадена у нас и в чужбина в последния век. Списъкът с използваната литература съдържа 301 заглавия, от които 164 на кирилица и 103 на латиница. Използваните заглавия от периодичния печат са 28, а интернет ресурсите са 6. Държа да отбележа критичното отношение, което е демонстрирано в научния обзор – всяко от реферираните изследвания е не просто прочетено и регистрирано, но и подложено на безкомпромисен анализ и оценка, при това без често присъщата на докторантите боязън пред утвърдените научни авторитети.

4. Методика на изследването

Избраната методика е сложна и съчетава разнообразни методи на изследване, за да може да реши адекватно поставените изследователски задачи. Наред с традиционните подходи на етнологията (описание, фотодокументиране, интервюта и т.н.), заслужава да се отбележи изключително успешното използване на малко позната и трудно достъпна административна документация, провеждането на огромна по обем и значителна по дълбочината си анкета с 63 домакинства, извършеното (за първи път!) преброяване, както и напълно иновативното орто-фото заснемане на изследваната махала. Този метод несъмнено предстои да се ползва в бъдещите изследвания от такъв характер.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд се състои от увод, три глави, заключение, библиография и приложения – общо 284 страници. В подкрепа на изложението са включени 16 карти (включително и 3D карти), 8 диаграми, 5 таблици, 6 ортофото изображения и 29 фото изображения. Приложенията са 4 на брой.

В **Увода** са коректно формулирани целта и задачите на дисертацията, описват се и се аргументират работните хипотези, обосновават се избраните методологически подходи. Тук за мен особено важна и интересна е частта, озаглавена „Изследователят и теренът“, където докторантът заявява собствената си амбивалентна позиция по отношение на избрания терен и успешно защитава идеята, че тази позиция не е „дефект“, а „ефект“ в изследването, който може да бъде (и е!) максимално оползотворен.

Първата глава задава теоретичните и терминологичните параметри на дисертацията. Наред с това тук е включен кратък, но целенасочен исторически преглед на появата и присъствието на циганите по българските земи. Критичният обзор на състоянието на научните изследвания по проблема съвсем естествено води до отчитане на „липсите“ в свършеното досега, а оттам – и до дефинирането на адекватната за конкретния научен труд терминологична рамка.

Втората глава – „Възникване и пространствено развитие на Арман махала“ съдържа същностните приноси на дисертацията. Проследявайки в диахрония процеса на формирането на махалата, тук докторантът умело разпластява разнообразните фактори, влияещи в него (от природо-географските през културните до политическите и институционалните). Това „плтно описание“ му дава увереност при следващата изследователска стъпка – анализа на динамиката и тенденциите в развитието на пространствената структура. Ще отбележа „прогностичния капацитет“ на избрания подход. Не само следващата част на главата – пространственото и етнодемографско картографиране на махалата, извършено чрез напълно иновативен за българската етнология метод (на ортофотодокументирането), но и цялата втора глава, убедена съм, ще изпълняват оттук нататък ролята на необходима база за съпоставка при всяко бъдещо изследване в тази научна област. Тук бих отправила и една препоръка – струва ми се, че събраната по този неизпробван досега начин богата изворова информация би могла да послужи за още по-сериозен и ползотворен анализ при подготовката на текста за печат.

Третата глава е посветена на поредица от кратки, но задълбочени и убедителни анализи на отделни елементи от ритуалната култура на изследваната общност. Разглеждайки динамичния процес на ре-дефиниране на идентичностите в контекста на модерния град със средствата на ритуала, тук докторантът прави убедителни изводи относно важни тенденции в общностната самоидентификация. Направените в тази част на дисертацията наблюдения са интересни за науките за културата и фолклористиката и като пример за трудния, но успешен опит за баланс между „вътрешната“ и „външната“ позиция на изследователя в едно трудно достъпно теренно поле.

ЗаклЮчението обобщава направените по-частни изводи и предлага обобщения, подчертано личен и вече убедително обоснован поглед на докторанта върху изследваните проблеми.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Представените по процедурата четири публикации съдържат оригинални научни приноси на докторанта и са публикувани в авторитетни академични периодични издания и сборници. Като цяло дисертацията представлява самостоятелен труд на докторанта и носи белезите на неговото бързо и последователно научно съзряване.

7. Автореферат

Авторефератът отговаря на формалните и съдържателни изисквания и съответства на текста на дисертацията. Бих препоръчала в него да бъдат оповестени и приложенията, които са важна и неразделна част от дисертационния труд. Приемам за релевантни формулираните претенции за научни приноси.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

С цел по-успешно популяризиране на изключително интересните резултати от проведеното изследване бих препоръчала дисертационният труд да бъде преработен в книга и публикуван. Така разработената и изпробвана методика за работа в сегрегирани общности и гетоизирани структури би могла да бъде приложена не само в академичните изследвания и университетското преподаване, но и в работата на държавната администрация.

Ще повторя, че представената за защита дисертация отговаря на и дори надхвърля изискванията на ЗРАСРБ и Правилниците на ПУ и ФИФ. За изследователите на сегрегираните градски структури тя ще представлява незаобиколим жалон в бъдещите им научни търсения. Убедено препоръчвам на почитаемото научно жури да присъди на Красимир Романов Асенов Образователната и научна степен „доктор“ в научната специалност „Етнология“, професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за културата, Област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки.

16.11. 2017 г.

Пловдив

проф. днк Мария Шнитер